

DOĞRUM SIRASININ BAŞARIYA ETKİSİ: KAMU ÇALIŞANLARI ÖRNEKLEMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Tekin Akgeyik*

ÖZ

Doğrum sırası araştırmaları Adler'den (1920) beri artan bir akademik ilgi çekmektedir. Son 20 yıllık dönemde birçok araştırmacı doğrum sırasının zekâyâ, kariyer tercihinine ve başarıya etkisini irdelemiştir. Bu araştırmanın amacı, doğum sırası ile katılımcıların başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmanın temel bulgularını ortaya koymaktır. İstatistiksel analizler, katılımcıların ALES sonuçları açısından doğrum sırası ile başarı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. İkinci olarak, katılımcıların ALES sonuçları arasında cinsiyet ve doğum sırası açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Regresyon analizleri, aile büyüklüğünün katılımcıların başarı skorlarının belirleyicisi olmadığını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: doğum sırası, kardeş sayısı, başarı, cinsiyet farklılığı.

The Effect Of Birth Order On Achievement: A Study On A Sample Of Public Employees

ABSTRACT

Birth order studies have received an increasing academic interest since Adler (1920). During the last several decades a number of researchers have investigated the influence of birth order, contributing to the intelligence, career preferences and success. The purpose of the present paper is to summary key findings from a study on the correlations between birth order and the participants' achievement of certain indicators in a Turkish sample. Briefly, the statistical analysis concluded that birth order was significantly correlated with achievement on the ASGT scores. Secondly, the analysis of variance revealed that there were statistically significant differences between the ASGT scores of participants by gender and birth order. Finally, the regression analysis suggested that family size was found to be an insignificant predictor of the participants' achievement scores.

Key Words: birth order, number of siblings, achievement, sex differences.

---

* Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi (akgeyik@istanbul.edu.tr).

1. GİRİŞ

Doğum sırası, bir kişinin kardeşleri arasında kaçınıcı sırada dünyaya geldiğini tanımlayan bir kavramdır. Ailenin ilk, ortanca, en küçük ya da tek çocuğu olmanın başarı üzerindeki etkisi, kökeni geçmişe uzanan tartışmaların konusudur. Bu alandaki ampirik araştırmalar, doğum sırası, kardeş sayısı, cinsiyet ve kişilik arasındaki ilişkiyi teorileştiren Adler'den (1920) beri artan bir ilgi çekmektedir (Bredin ve Rodney, 2002: 4). Adler sadece doğal doğum sırasının etkisini değil aynı zamanda, psikolojik doğum sırasının önemini de analiz etmiştir. Adler'e göre, ilk çocuk ailedeki rolünü oynayamadığı durumlarda, psikolojik doğum sırası devreye girmekte ve ikinci çocuk ilk çocuğun rolünü üstlenmektedir (Shulman and Mosak, 1977: 114).

Doğum sırasının başarı üzerindeki etkisini analiz eden araştırmacılar çoğunlukla ailenin rolüne dikkat çekmektedirler. Aile çevresinin çocuğun kişiliğini şekillendiren en önemli değişken olduğunu ifade eden Conley (2004), ebeveynlerin ilgi farklılığının çocukların başarısını etkilediğini ileri sürmektedir. Annenin belirleyici rolünü ön plana çıkaran Suitor ve Pillemer (2007) ise, annenin çocukları arasındaki kayırmacı davranışının, çocuğun kişiliğinin gelişiminde belirleyici olduğunu kaydetmektedirler. Buna karşılık, çocuklarla ilgili ön yargıların (örneğin ilk çocuğun daha sorumlu, son çocuğun daha şımarık olduğu gibi) anne ve babanın çocukların yetiştirilmesi sürecindeki davranışını biçimlendirdiği, bunun da kişilik gelişimini etkilediği görüşünü savunan yaklaşımlara da rastlanmaktadır (Gorman, 2008: 18).

Doğum sırasının etkisini ebeveynlerin tutum ve davranışları dışındaki faktörlere bağlayan yaklaşımları görmek de olasıdır. Örneğin Zajonc ve Markus (1975) aile büyüklüğünün önemine dikkat çekmektedirler. Araştırmacılara göre, doğum sırası ve aile büyüklüğü çocuğun entelektüel performansına önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Buna karşılık, Page ve Gandon (1979) büyüklüğünden ziyade, ailenin sahip olduğu sosyo-ekonomik statü ve dâhil olduğu etnik grup gibi demografik faktörlerin belirleyici değerini vurgulamaktadırlar (Liang, 1995: 2).

Bu çalışmanın amacı, doğum sırası ile başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmanın temel bulgularını ortaya koymaktır. Araştırma bulguları kapsamında makale özellikle şu sorulara yanıt aramaktadır:

(1) Doğum sırası ile başarı arasında örnek grupları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır? (2) Örneklemin başarı skorları cinsiyet ve doğum sırasına göre değişmekte midir? (3) Doğum sırası ile başarı arasındaki korelasyon ilişkisi hangi yöndedir? (4) Aile büyüklüğü, doğum sırası ve cinsiyet deneklerin başarısını en ölçüde belirlemektedir?

Makale bu amaçla üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde konuyla ilgili ampirik araştırmalar özetlenmekte, ikinci bölümde araştırmanın verileri ortaya konulmakta, son bölümde ise, araştırma bulguları analiz edilmektedir.

1. LİTERATÜR TARAMASI

Son 20 yıllık dönemde çok sayıda araştırmacı Adler'in teorisini esas alarak doğum sırasının zekaya, kariyer tercihine ve başarıya etkisini araştırmıştır (Eckstein et al., 2010: 409; Leong, 2002: 11). Ayrıca doğum sırasının etkisi konusunda toplumsal algıyı ölçen araştırmalar da yapılmıştır. Örneğin Galton (1874) katılımcıların %48'inin ilk çocuğun diğer çocuklardan daha başarılı olduğuna ilişkin bir kanıya sahip olduğunu tespit etmiştir (Martin, 2006: 2). Benzer bir sonuca ulaşan Herrera vd. (2003: 144) tarafından yapılan araştırmada, katılımcıların ilk doğan çocuğu daha zeki, ortanca çocuğu daha kıskanç ve en küçük çocuğu daha uyumsuz buldukları görülmüştür.

Yaygın kanaatin aksine ampirik araştırmalar doğum sırasının etkisine ilişkin çelişkili bulgular ortaya koymaktadır. Bazı çalışmalar doğum sırasının başarıda önemli bir faktör olduğunu değerlendirmektedir. Örneğin Carette, Anseel ve Yperen (2011: 502) tarafından yapılan bir araştırmada ilk doğan çocuğun daha çok hedef odaklı, sonraki çocukların ise, performans odaklı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, Yeni Zelanda'da Fergusson, Horwood ve Boden (2006: 122) tarafından 1000 genç katılımcı arasında yapılan bir araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Araştırmacılar, doğum sırasının yarattığı ailevi faktörlerin uzun dönemde akademik başarıyı etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Benzer biçimde Adler'in "Doğum Sırası Modeli" kapsamında Horner vd. (2012: 33) en büyük çocuğun en küçük çocuğa kıyasla daha iyi bir okul performansına sahip olduğunu gözlemlemiştir. Bu bulgulara paralel olarak Hotz ve Pantano (2011: 1) tarafından yapılan bir diğer araştırmada, ilk çocuğa göre sonraki çocukların okulda daha düşük

çaba sergiledikleri ve buna bağlı olarak daha düşük bir okul başarıları elde ettikleri tespit etmiştir.

Öte yandan, yaptığı analizde Spiker vd. (2001: 454) otizmli aileler örnekleme bağlamında doğum sırası ile IQ sonuçları arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Nihayet, Bjerkedal vd. (2007: 503) 1984-2004 döneminde Norveçli genç erkeklerin IQ test skorlarını incelediği araştırmada, doğum sırasının başarı üzerindeki etkisini ölçmüştür. Araştırma bulguları doğum sırası ile başarı skoru arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Buna karşılık, doğum sırasının başarı üzerinde etkisini ret eden ampirik çalışmalara da rastlanmaktadır. Sözelimi, 120 Malezyalı öğrenci üzerinde doğum sırası ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi analiz eden Ha ve Tam (2011: 31) değişkenler arasında bir ilişki olmadığını not etmektedir. Ayrıca Joseph (2009: 113) tarafından üniversite öğrencileri arasında gerçekleştirilen bir araştırmada, örneklem bağlamında doğum sırasının başarı üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu bulgu, Bredin ve Rodney (2002: 7) tarafından yapılan bir başka çalışma ile teyit edilmiştir. Araştırmacılar, doğum sırasının üniversite öğrencileri arasında akademik başarının parametrelerine anlamlı bir etkisi olmadığını değerlendirmişlerdir. Nihayet, bir kamu kurumunda görevli 120 katılımcının doğum sırası ile başarı göstergeleri arasındaki ilişkinin irdeleyen Merve Ay (2014: 75) doğum sırası ile başarı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir.

Aile büyüklüğü (ailedeki çocuk sayısı) çoğunlukla ampirik doğum sırası çalışmalarında açıklayıcı bir değişken olarak dikkate alınmaktadır. Kardeş sayısı ve başarı arasındaki araştırmaların çoğu, değişkenler arasındaki ilişkinin etkisi olmadığına işaret etmektedir. Örneğin Haan (2010: 587) yaptığı araştırmada, aile büyüklüğünün başarı ile ilişkili olmadığını destekleyen sonuçlara ulaşmıştır. Oregon'da 9 okul öncesi eğitim programı ve günlük bakım merkezi öğrencilerini örneklem olarak analiz eden Liang (1995: 44) aile büyüklüğü ile çocuğun zeka kapasitesi arasında anlamlı bir korelasyon olduğunu tespit edememiştir. Fergusson, Horwood ve Boden (2006: 122) akademik başarı üzerinde kardeş sayısının etkisi olmadığını destekleyen bulgulara ulaşmıştır. Bu sonuçlar benzer diğer ampirik çalışmalar tarafından da teyit edilmiştir (Joseph, 2009: 110; Lindahl 2008: 2239).

Öte yandan sınırlı sayıdaki bazı araştırmalar daha küçük ailelerde yetişen kişilerin daha büyük ailelerden gelen bireylere göre daha yüksek bir başarı gösterebildiğini kaydetmektedir. Örneğin Gorman (2008: 62) Dallas bölgesindeki üniversite öğrencileri arasında yaptığı araştırmaya büyük ailelerden gelen deneklerin daha düşük ortalamalara sahip olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Booth ve Kee (2005: 23) aile büyüklüğünün etkisine dikkat çekmektedirler.

2. YÖNTEM

2.1. Örneklem

169 denekten oluşan örneklem İstanbul'daki bir kamu kuruluşunda çalışan uzmanlar arasından seçilmiştir. Örneklemin %61'i (103) kadın, %39'u (66) ise, erkektir. Katılımcıların 58'i ilk çocuk (%34), 56'sı ortanca çocuk (%33) ve 55'i (%33) en küçük çocuktur. Örneklemin yaş dağılımı 24 ile 33 yaşları arasında değişmektedir (27,5 ortalama yaş ve 2,29 standart sapma). Katılımcıların dört üçünden fazlası üniversite mezunu, %23'ü ise, yüksek lisans mezunudur. Deneklerin üçte ikisi bekârdır (%66).

2.2. Değişkenler

Araştırmada veriler bir form aracılığı ile toplanmıştır. Deneklerden araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenlerini içeren bir dizi soruyu yanıtlamaları istenmiştir.

Araştırmanın bağımsız değişkeni doğum sırasıdır. Katılımcılar, doğum sırası açısından üç grupta sınıflandırılmıştır: ilk çocuk, ortanca çocuk ve küçük çocuk. Araştırmada ayrıca aile büyüklüğü, cinsiyet ve doğum yeri gibi demografik veriler de kullanılmıştır.

Bağımlı değişken olarak üç başarı göstergesi kullanılmıştır: “Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS)” puanları, “Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı (ALES)” puanları ve lisans mezuniyet ortalamaları (AGNO). Başarı parametreleri 0-100 arasında değişen bir ölçekte araştırmaya dâhil edilmiştir.

2.3. Veri Analizi

Deskriptif istatistikler başarı göstergelerinin ortalama ve standart sapmalarını göstermektedir. ANOVA analizleri doğum sırası ve katılımcıların başarı skorları arasındaki anlamlı ilişkileri açıklamak amacıyla kullanılmıştır. Korelasyon analizi ile araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin yönü ve gücü analiz edilmiştir. Ayrıca, Univariate analizi doğum sırası ve cinsiyetin birlikte başarı üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Nihayet regresyon analizi ile doğum sırası, aile hacmi ve cinsiyetin katılımcıların başarısını ne ölçüde belirlediği ölçümlenmiştir.

3. SONUÇLAR

3.1. Doğum Sırası ve Başarı Değişkenleri

Tablo 1 üç başarı göstergesinin ilk, orta ve en son sırada doğan deneklerin ayrı ayrı ortalama ve standart sapma (SS) değerlerini göstermektedir. Tüm örneklem açısından KPSS puanlarının ortalaması 82,9 iken, ALES puanı 79,4 ve AGNO 75,6'dır. Örneklem arasında en yüksek KPSS, ALES ve AGNO puanları sırasıyla 94, 95 ve 97 iken, en düşük puanlar, 62, 60 ve 51'dir. KPSS ve ALES'e göre AGNO puanları arasındaki değişkenliğin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Diğer katılımcılarla kıyaslandığında, son sırada doğan katılımcıların KPSS (ortalama = 83,6, SS = 3,6) ve ALES puanında (ortalama = 82,4, SS = 5,6) daha yüksek performans sergiledikleri, buna karşılık AGNO puanı (ortalama = 72,2, SS = 9,7) açısından geriledikleri görülmektedir. Ancak, doğum kategorileri arasında başarının sadece ALES puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir ($p > .05$).

Tablo 1: Başarı Değişkenleri Açısından Doğum Sırası Kategorileri

Değişkenler	İlk Çocuk Çocuk		Ortanca Çocuk		En Küçük Çocuk	
	Ortalama	SS	Ortalama	SS	Ortalama	SS
KPSS puanları (n:169)	82,2	5,8	82,9	4,0	83,6	3,6
ALES puanları (n:124)	76,9	7,1	79,6	6,6	82,4*	5,6
AGNO (n:157)	73,9	9,2	71,5	9,6	72,2	9,7

* $p < 0.05$.

3.2. Değişkenlerin Korelasyon Analizi

Değişkenler arasındaki ilişkiyi analiz etmek amacıyla Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır (Tablo 2). Analizler bağımlı değişkenlerle başağı göstergeleri arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, istatistikî açıdan anlamlı ilişki sadece ALES puanları ile doğum sırası arasında gözlenmiştir ($r = .32$, $p < 0.01$).

Ayrıca, cinsiyetin AGNO puanları ile istatistikî olarak anlamlı ve pozitif yönlü ($r = 0.25$, $p < 0.01$), buna karşılık ALES puanları ile negatif yönlü korale olduğu tespit edilmiştir ($r = -.24$, $p < 0.01$). Son olarak, AGNO puanları ile eğitim düzeyi ve medeni durumun korelasyon ilişkisine sahip olduğu görülmüştür (sırasıyla $r = .16$ ve $.19$, $p < .05$).

Tablo 2: Değişkenlerin Korelasyon Analizi

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. KPSS	–								
2. ALES	,02	–							
3. AGNO	,04	-,12	–						
4. Doğum Sırası	,08	,32**	-,06	–					
5. Kardeş Sayısı	-,01	-,01	-,04	,11	–				
6. Cinsiyet	,13	-,24**	,25**	-,21**	-,08	–			
7. Yaş	,06	-,088	-,04	,05	,19**	-,07	–		
8. Eğitim Düzeyi	,12	,15	,16*	-,06	-,03	,13	,14	–	
9. Medeni Durum	,09	-,05	,19*	-,03	,13	,37**	,19**	,15*	–

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

3.3. Doğum Sırası ve Cinsiyetin Başarıya ve Kardeş Sayısına Etkisi

Cinsiyet ve doğum sırasının birlikte katılımcıların başarısı üzerindeki etkisini analiz etmek amacıyla Univariante analizi kullanılmıştır. Tablo 3'te görüldüğü gibi, kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre KPSS ve AGNO puanları açısından daha yüksek bir başarı göstermektedir. Buna karşılık, cinsiyet ve kardeş sayısı açısından sadece KPSS puanları istatistikî olarak anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($p < .05$). Bu sonuç, en küçük kadın katılımcıların (84.3) KPSS puanları açısından aynı statüdeki erkek deneklerden (82.9) anlamlı şekilde daha yüksek bir performans sergilediğini ifade etmektedir. Örneklem kapsamında ALES veya AGNO puanlarının cinsiyet ve doğum sırası açısından istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmüştür.

Tablo 3'de ayrıca aile büyüklüğünün cinsiyet ve doğum sırası açısından dağılımı da verilmektedir. Tüm örneklem dikkate alındığında erkek katılımcıların (3.1), kadın katılımcılardan (2.4) daha fazla kardeş sayısına sahip oldukları görülmektedir. Ortalama kardeş sayısının ortanca gruba mensup olan denekler arasında (3.7), ilk (2.6) ve son kardeş (2.8) olan deneklerden istatistikî olarak anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır ($p=000$). Buna karşılık, cinsiyet ve doğum sırasının etkisi bir arada dikkate alındığında, örneklem arasında kardeş sayısının istatistiki açıdan anlamlı şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3: Doğum Sırası ve Cinsiyetin Birlikte Başarıya ve Kardeş Sayısına Etkisi

Değişkenler	İlk Çocuk		Ortanca Çocuk		En Küçük Çocuk		F	R ²
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın		
	KPSS puanları (n:169)	79,2	83,3	83,3	82,6	82,9		
ALES puanları (n:124)	80,1	75,9	80,4	76,2	83,4	81,3	2.4	.05
AGNO (n:157)	73,6	74,1	69,1	73,4	68,5	76,1	2.5	.05
Kardeş Sayısı (n: 169)	2,7	2,5	3,9	3,6	2,7	2,8	1,1	.28

* $p < .05$.

3.4. Başarının Belirleyicileri

Başarının belirleyicilerini tanımlamak amacıyla çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Doğum sırası, kardeş sayısı ve cinsiyet belirleyici değişkenler

olarak Modele dâhil edilmiştir. Bulgular Tablo 4’de görülmektedir.

ALES değişkeni açısından F-istatistiği ($p < .05$) regresyon analizinin modelin tamamı için anlamlı olduğunu göstermektedir. Düzeltilmiş r^2 0.09’dır. Bu sonuç, bağımsız değişkenlerin ALES notlarındaki değişimin %9’unu açıklayabildiğini ifade etmektedir. Regresyon sonuçları modeldeki doğum sırası, kardeş sayısı ve cinsiyet katsayılarının pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu, bir diğer ifade ile katılımcıların başarısını belirleyen faktörler olduğunu göstermektedir.

Benzer biçimde AGNO için tüm modelin anlamlı olduğu görülmektedir ($r^2 = .053$, $p < .05$). Sonuçlar, modelin AGNO notlarındaki değişimin %5,3’ünü açıklayabildiğini ifade etmektedir. Buna karşılık, modelde sadece cinsiyet katsayısı istatistikî açıdan anlamlıdır.

Tablo 4: Katılımcıların Başarısının Belirleyicileri

Model	KPSS Puanı			ALES Puanı			AGNO Puanı		
	B	SE	β	B	SE	β	B	SE	β
Doğum Sırası	,36	,36	,09	2,5	1,1	,21*	-,39	,97	-,03
Kardeş Sayısı	,21	,30	,06	-1,8	,87	-,18*	-,19	,79	-,02
Cinsiyet	1,16	,59	.16	-3,6	1,7	-,19*	4,1	1,6	,22*
Düzeltilmiş R²	%0,1			9%			3.4%		

* $p < .05$.

Öte yandan KPSS puanları açısından genel model istatistik olarak anlamlı değildir ($p > .05$). Düzeltilmiş r^2 is 0.01’dir. Bu, Modelin KPSS puanlarındaki değişimin %1’ini açıklayabildiğine işaret etmektedir. Modeldeki değişkenlerden hiç biri istatistikî olarak anlamlı değildir.

GENEL DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Doğum sırası ile başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen çok az sayıda araştırma yapılmıştır. Bu çalışma, bir kamu kuruluşunda uzman olarak çalışan bir örneklem üzerinden doğum sırasının deneklerin başarısına etkisini analiz etmiştir. Makale, ayrıca bağımsız (cinsiyet, kardeş sayısı gibi) değişkenlerle başarı değişkenleri (bağımlı) arasındaki korelasyon ilişkisinin yönünü ve gücünü de ölçmüştür. Araştırma kapsamında irdelenen bir diğer husus, cinsiyet ve doğum sırası faktörünün başarı

üzerindeki etkisidir. Nihayet, regresyon analizi ile katılımcıların başarısını belirlemede bağımsız değişkenlerin belirleyici etkisi sorgulanmıştır. Bulgular, bazı değerlendirmelere ulaşılmasını mümkün kılmaktadır.

Her şeyden önce araştırmada kullanılan başarı parametreleri göz önünde tutulduğunda ortanca çocukların diğer çocuklara göre daha düşük performans gösterdikleri saptanmıştır. İstatistiksel analizler ALES puanları açısından doğum sırası grupları arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Veriler, ailenin en küçüğü olan deneklerin ilk ve ortanca deneklere göre daha başarılı olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, diğer ampirik araştırma bulgularından ayrılmaktadır. Ampirik çalışmalar yaygın şekilde ilk çocuğun daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır (Bonesronning ve Massih, 2011: 824; Eckstein vd., 2010: 415).

Bir diğer sonuç, en küçük kadın katılımcıların KPSS ve AGNO göstergeleri açısından daha yüksek puanlara sahip olmasına karşılık, ALES puanlarında erkek deneklerin daha yüksek performans göstermeleridir. Varyans analizleri, ailenin en küçük çocuğu olan kadın deneklerin KPSS puanlarının aynı statüdeki erkek deneklerin puanlarından istatistiki açıdan anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir. Bu sonuç, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı olduğunu saptayan Varner ve Mandara'nın (2013: 10) bulguları ile örtüşmektedir. Buna karşılık eğitimsel başarıda cinsiyetin rolü olmadığı sonucuna ulaşan Gorman (2008: 61) ve IQ puanları açısından cinsiyet farklılığı olmadığını ifade eden Spiker'in vd. (2001: 449) çalışmalarıyla ayrılmaktadır.

Ayrıca, regresyon analizleri kardeş sayısının başarının anlamlı bir belirleyicisi olmadığını göstermektedir. Bu sonuç, aile büyüklüğünün eğitimsel başarıda ihmal edilecek bir faktör olduğunu tespit eden Fergusson, Horwood and Boden'in (2006: 122) bulgularıyla paraleldir. Buna karşılık, kardeş sayısının istatistiksel açıdan anlamlı ve belirleyici etkisine dikkat çeken Kessler'in (1991: 413) ve Cheung ve Anderson'ın (2003: 428) bulguları ile farklılaşmaktadır.

Sonuç olarak, bireysel başarıda önemli olmakla birlikte doğum sırasının tek belirleyici olmadığı açıktır. Dolayısıyla bu alanda yapılacak ampirik çalışmalarda doğum sırası yanında ailevi faktörlerin bireysel başarıdaki etkisi de dikkate alınmalıdır. Özellikle babanın mesleği, annenin öğretim düzeyi ve ailenin yer aldığı sosyal sınıf gibi faktörlerin araştırma modeline dâhil edilmesi gerekir.

KAYNAKLAR

- Ay, Merve (2014), *Doğum Sırası ve Başarı Arasındaki İlişki: Bir Alan Araştırması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bjerkedal, Tor, Kristensen, Petter, Skjeret, Geir A. and Brevik, John I.(2007), “Intelligence Test Scores and Birth Order among Young Norwegian Men (Conscripts) Analyzed within and between Families”, *Intelligence*, 35 (5): 503–514.
- Bonesronning, Hans and Massih, Sofia Sandgren (2009), “Birth Order Effects on Young Students’ Academic Achievement”, *The Journal of Socio-Economics*, 40 (6): 824–832.
- Booth, Alison L. and Kee, Hiau Joo (2009), “Birth Order Matters: The Effect of Family Size and Birth Order on Educational Attainment”, *Journal of Population Economics*, 22 (2): 367-397.
- Bredin, Valerie and Rodney, Dawn (2002), *Birth Order: A Factor in Determining Parental Attention and Academic Achievement*, A Research Paper, College of Lake County.
- Carette, Bernd, Anseel, Frederik, Yperen and Nico W. Van (2011), “Born to Learn or Born to Win? Birth Order Effects on Achievement Goals”, *Journal of Research in Personality*, 45 (4): 500-503.
- Cheung, Sin Yi and Anderson, Robert (2003), “Time to Read Family Resources and Educational Outcomes in Britain”, *Journal of Comparative Family Studies*, 34 (3): 413-433.
- Eckstein, Daniel, Aycock, Kristen J., Sperber, Mark A., McDonald, John, Wiesner, Victor Van, III, Watts, Richard E. and Ginsburg, Phil (2010), “A Review of 200 Birth-Order Studies: Lifestyle Characteristics”, *The Journal of Individual Psychology*, 66 (4): 408-434.
- Fergusson, David M., Horwood, L. John and Boden and Joseph M. (2006), “Birth Order and Educational Achievement in Adolescence and Young Adulthood”, *Australian Journal of Education*, 50 (2): 122–139.
- Gorman, Sandra Kay (2008), *Correlational Study of Birth Order with*

- Educational Attainment and Transformational Leadership, Ph.D Thesis, University of Phoenix, Virginia.
- Ha, Tshui Sun and Tam, Cai Lian (2011), “A Study of Birth Order, Academic Performance, and Personality”, *International Proceedings of Economics Development and Research*, 5 (1): 28-32.
- Haan, Monique de (2010), “Birth Order, Family Size and Educational Attainment”, *Economics of Education Review*, 29 (4): 576–588.
- Herrera, N. Nicholas, Zajonc, R. B. (2003), Wieczorkowska, Grazyna, and Cichomski, Bogdan, “Beliefs about Birth Rank and their Reflection in Reality”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 85 (1): 142-150.
- Horner, Pilar S., Andrade, Fernando, Delva, Jorge, Kaylor, Andrew Grogan and Castillo Marcela (2012), “The Relationship of Birth Order and Gender with Academic Standing and Substance Use among Youth in Latin America”, *The Journal of Individual Psychology*, 68 (1): 19-37.
- Hotz, V. Joseph and Pantano, Juan (2008), *Strategic Parenting, Birth Order and School Performance*, Research Paper, Duke University.
- Joseph, Tenibiaje Dale (2009), “Influence of Family Size and Family Birth Order on Academic Performance of Adolescents in Higher Institution”, *Pakistan Journal of Social Sciences*, 6 (3): 110-114.
- Kessler, Daniel (1991), “Family Size, and Achievement: Family Structure and Wage Determination”, *Journal of Labor Economics*, 9 (4): 413-426.
- Leong, Frederick T.L. (2002), “Birth Order may Affect Career Interests (Psychology)”, *USA Today*, 131 (2687): 11.
- Liang, Shu (1995), *Contributions of Family Size, Birth Order, Socioeconomic Status, and Parent-Child Relationships to Young Children’s Intellectual Development*, Master Degree Thesis, Oregon State University.
- Lindahl, Lena (2008), “Do Birth Order and Family Size Matter for Intergenerational Income Mobility? Evidence from Sweden”, *Applied Economics*, 40 (17): 2239-2257.

-
- Martin, Jessica M. (2006), "Using Curriculum-Based Measures For Assessing Achievement In Children Who May Have Potential Risk-Factors For Reading Difficulty", Research Paper, University of Wisconsin.
- Shulman, Bernard H., and Mosak, Harold. H. (1977), "Birth Order and Ordinal Position: Two Adlerian Views", *The Journal of Individual Psychology*, 33 (1): 114-121.
- Spiker, Donna, Lotspeich, Linda J., Dimiceli, Sue, Szatmari, Peter, Myers, Richard M. and Risch, Neil (2001), "Birth Order Effects on Nonverbal IQ Scores in Autism Multiplex Families", *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 31 (5): 449-460.
- Varner, Fatima and Mandara, Jelani (2013), "Differential Parenting of African American Adolescents as an Explanation for Gender Disparities in Achievement", *Journal of Research on Adolescence*, 23 (3): 1-14.